

Sygn. akt III Ca 801/13

POSTANOWIENIE

Dnia 23 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Mieczysław H. Kamiński SSO Jacek Małodobry (sprawozdawca) SSR del. Piotr Borkowski
Protokolant:	insp. Jadwiga Sarota

po rozpoznaniu w dniu 23 grudnia 2013r.

na rozprawie

sprawy z wniosku G. H.

przy uczestnictwie: I. H. , K. J.

o zasiedzenie ruchomości

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Targu

z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. akt I Ns 1235/12

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Nowym Targu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III Ca 801/13

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 23 grudnia 2013 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Targu postanowieniem z dnia 13 czerwca 2013 r. oddalił wniosek G. H. domagającego się stwierdzenia zasiedzenia ruchomości.

Sąd Rejonowy ustalił, że nabyty przez wnioskodawcę samochód marki V. (...), rok produkcji 2003, o numerze nadwozia (...), został skradziony K. J. w nocy z 25 na 26 października w M.. Pojazd ten w celu zalegalizowania pochodzenia został wywieziony do Niemiec, a następnie sprowadzony do Polski.

W dniu 15 września 2007 r. samochód został kupiony przez J. S. od B. B..

Wnioskodawca kupił samochód od J. S. w dniu 5 czerwca 2008 r. Na podstawie pisemnej umowy kupna-sprzedaży, zarejestrował samochód w Wydziale Komunikacji Starostwa (...).

Samochód został odebrany wnioskodawcy, na skutek prowadzenia postępowania przygotowawczego przez funkcjonariuszy (...) Biura (...) w K., w dniu 19 listopada 2010 r. i oddany pod dozór właścicielowi K. J..

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał, że wniosek nie zasługuje na uwzględnienie. W uzasadnieniu postanowienia Sąd powołał się na artykuł 169 k.c. i na tej podstawie przyjął, że zarówno J. S. jak i G. H. nie byli świadomi, że nabywają pojazd pochodzący z przestępstwa. Pomimo tego Sąd Rejonowy, uznał, że zarówno J. S. jak i G. H. w czasie nabywania przedmiotowego samochodu byli w złej wierze, gdyż nie podjęli wymaganych czynności mających na celu ustalenie, że sprzedawany pojazd nie pochodzi z przestępstwa i nie zachowali należytej staranności w tym zakresie. Sąd I instancji nie odniósł się do przesłanek nabycia ruchomości przez zasiedzenie.

Postanowienie to zaskarżył zażaleniem wnioskodawca wnosząc o jego zmianę i stwierdzenie zasiedzenia przedmiotowego samochodu na rzecz G. H. oraz I. H. w udziałach po 1/2 części, alternatywnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Wydanemu przez Sąd Rejonowy postanowieniu zarzucił:

1. brak rozpoznania istoty sprawy, poprzez pominięcie wskazywanej we wniosku o zasiedzenie ruchomości skierowanego w niniejszej sprawie podstawy prawnej, tj. przepisu art. 174 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. i dokonanie rozstrzygnięcia w oparciu o instytucję nabycia ruchomości od nieuprawnionego uregulowaną w art. 169 k.c.,
2. obrazę przepisów postępowania tj. art. 13 § 1 k.p.c. w zw. z art. 609 k.p.c. w zw. z art. 506 i n. k.p.c., na skutek rozpoznania sprawy w zakresie przesłanek nabycia ruchomości od nieuprawnionego z art. 169 k.c. w postępowaniu nieprocesowym,
3. obrazę przepisu prawa materialnego w postaci art. 169 § 2 k.c., na skutek błędnej jego interpretacji i zastosowania,
4. obrazę prawa materialnego tj. art. 7 k.c. na skutek braku jego zastosowania,
5. obrazę przepisów postępowania w postaci art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 234 k.p.c., poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów oraz zastąpienie jej oceną dowolną, co skutkowało niezasadnym przyjęciem, iż wnioskodawca oraz poprzedni nabywcy pojazdu, działali w złej wierze, w sytuacji gdy prawidłowa ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkować winna ustaleniem dobrej wiary tak po stronie wnioskodawcy, jak i poprzednich nabywców pojazdu, za czym dodatkowo przemawia domniemanie prawne w tym zakresie, które nie zostało w żaden sposób obalone.

Skarżący podniósł, że Sąd I instancji zobowiązany był rozpoznać sprawę zgodnie z wnioskiem, w zakresie istnienia przesłanek zasiedzenia ruchomości wskazanych art. 174 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. Wbrew powyższemu rozpoznał ją całkowicie niezasadnie w aspekcie przesłanek nabycia ruchomości od nieuprawnionego, tj. w oparciu o przepis art. 169 k.c., który nie był w ogóle wskazywany jako podstawa wniosku. Skarżący zwrócił ponadto uwagę, że rozpoznanie sprawy w oparciu o treść art. 169 k.c., winno nastąpić w procesie, a nie w trybie nieprocesowym przewidzianym dla stwierdzenia zasiedzenia ruchomości.

Zarzucił Sądowi Rejonowemu brak spójności w uzasadnieniu postanowienia, wskazując, że w części historycznej wskazane zostało, że wniosek inicjujący niniejsze postępowanie, jest wnioskiem o zasiedzenie ruchomości, natomiast w dalszej części uzasadnienia Sąd meriti rozważył niniejszą sprawę wyłącznie pod kątem istnienia przesłanek nabycia ruchomości od nieuprawnionego i w żadnym miejscu tej części uzasadnienia nie odniósł się do kwestii zasiedzenia oraz jego przesłanek.

Zarzucał także Sądowi Rejonowemu błędną interpretację przepisu art. 169 § 2 k.c., poprzez uznanie, że dobra wiara u nabywcy musi istnieć zarówno w chwili obejmowania rzeczy w posiadanie, jak również przez cały trzyletni okres posiadania oraz, że występować musi u wszystkich nieuprawnionych posiadaczy. Zaznaczył, że w żadnym miejscu przepis art. 169 k.c. nie wymaga, aby dobra wiara obejmowała wszystkich poprzednich nieuprawnionych właścicieli, lecz tylko - co z kolei wprost z niego wynika - ostatniego z nabywców, z tym, że musi ona trwać od daty nabycia przez niego rzeczy ruchomej do czasu upływu trzyletniego terminu liczonego od daty kradzieży.

Podniósł także, że Sąd Rejonowy ustalając przesłankę istnienia dobrej wiary całkowicie pominął wynikające z przepisu art. 7 k.c. domniemanie istnienia dobrej wiary oraz, że domniemanie to nie zostało obalone w trakcie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego uzasadniony jest przede wszystkim zarzut nierozpoznania istoty sprawy co powoduje, że uchylenie zaskarżonego postanowienia jest konieczne.

Wskazana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia podstawa prawna rozstrzygnięcia odnosi się do nabycia ruchomości od nieuprawnionego na podstawie art. 169 k.c., natomiast zgodnie ze złożonym wnioskiem sprawa dotyczyła nabycia ruchomości przez zasiedzenie na podstawie art. 174 k.c. Sąd Rejonowy nie badał i nie dokonał jakichkolwiek ustaleń w zakresie przesłanek zasiedzenia rzeczy ruchomej.

We wniosku z dnia 9 października 2012 r. G. H. zwrócił się o stwierdzenie zasiedzenia rzeczy ruchomej, tj. samochodu marki V. (...), na podstawie art. 174 k.c. W uzasadnieniu wniosku podał okoliczności i dowody konieczne dla wykazania przesłanek zasiedzenia ruchomości, tj. nieprzerwane posiadanie samoistne w dobrej wierze przez okres trzech lat. Okoliczności te podnoszone były zarówno w treści złożonego wniosku jak i w jego uzasadnieniu. Wnioskodawca nie podnosił we wniosku jakichkolwiek kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia przesłanek oceny nabycia samochodu od nieuprawnionego.

Wobec powyższego rozpoznanie sprawy przez Sąd Rejonowy, w oparciu o przesłanki nabycia rzeczy od nieuprawnionego, stanowi naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd związany jest przedmiotem żądania/wniosku i powinien rozpoznać go w tym zakresie. Wynikająca z art. 321 § 1 k.p.c. zasada rządząca rozstrzyganiem spraw w procesie cywilnym, według której zakres wyrokowania jest określony żądaniem powoda, ma zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c. odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu nieprocesowym. Z tej przyczyny w postępowaniu tym sąd jest, co do zasady, związany żądaniem wniosku. W sprawach o zasiedzenie owo związanie granicami żądania dotyczy przedmiotu zasiedzenia, nie dotyczy zaś osoby, która nabyła prawo w drodze zasiedzenia, czy chwili, w której to nabycie nastąpiło (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., sygn. IV CK 133/05, LEX nr 399747)

Sąd nie może rozpoznawać wniosku w zakresie nieobjętym żądaniem. Mimo, iż w postępowaniu nieprocesowym dopuszczone jest działanie Sądu z urzędu, nie uprawnia to jednak Sądu do całkowitej zmiany podstawy prawnej wniosku. Powyższy przepis jest wyrazem obowiązywania w postępowaniu cywilnym zasady dyspozytywności, zgodnie z którą wnioskodawca/powód decyduje nie tylko o wszczęciu postępowania, ale także o zakresie rozstrzygnięcia sprawy.

Niedopuszczalność wyrokowania co do przedmiotu nieobjętego żądaniem/wnioskiem oznacza niemożność objęcia rozstrzygnięciem innych roszczeń niż przedstawione przez wnioskodawcę/powoda, natomiast zakaz zasądzania ponad żądanie oznacza, że sąd jest związany określonym przez powoda zakresem roszczenia (Jakubecki Andrzej, Komentarz do art. 321 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX 2013, 147297).

Jedynie w przypadku gdy treść wniosku jest sformułowana niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednakże zgodnie z wolą wnioskodawcy i w ramach wskazywanej podstawy faktycznej. Prowadzi to jedynie do nadania objawionej w treści wniosku woli poprawnej jurydycznie formy (wyrok Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2007r., IV CSK 115/07).

W przedmiotowej sprawie takie okoliczności jednak nie zachodziły, żądanie wniosku jak i okoliczności podane w jego uzasadnieniu bezsprzecznie wskazywały, że wnioskodawca domagał się stwierdzenia zasiedzenia rzeczy ruchomej.

Ponadto zasadnie wskazuje w apelacji skarżący, że sprawa o nabycie rzeczy od nieuprawnionego i rozpoznanie wniosku o zasiedzenie procedowane są przez Sąd w innych trybach postępowania.

Zgodnie z art. 609 k.p.c. stwierdzenie zasiedzenia własności rzeczy ruchomej następuje w trybie postępowania nieprocesowego. Natomiast stwierdzenie nabycia własności ruchomości na podstawie art. 169 k.c. wymaga trybu procesowego. Zatem nie jest dopuszczalne w sprawie o zasiedzenie rozpoznanie żądania o stwierdzeniu nabycia rzeczy na podstawie art. 169 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2001 r., Sygn. II CKN 179/99, LEX 1191960).

Odnosnie podnoszonej w apelacji kwestii dobrej wiary nabywców i związanych z nią domniemań, stwierdzić należy, że z uwagi na uchylenie postanowienia, zarzuty w tym zakresie nie mogą zostać ocenione przez Sąd II Instancji.

Rozstrzygnięcie o uchyleniu orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, następuje w razie stwierdzenia takich wad orzeczenia w postępowaniu sądu pierwszej instancji, których sąd drugiej instancji nie może sam usunąć, wydając postanowienie o charakterze reformatoryjnym. Pojęcie nierozpoznania "istoty sprawy" dotyczy jej aspektu materialnego. Będzie ono więc zachodzić wówczas, gdy sąd nie zbada podstawy materialnej wniosku, jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniesie się do tego, co jest przedmiotem sprawy (por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. I A Ca 607/12, LEX nr 128956). Taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie.

W razie wystąpienia przesłanek powołanych w art. 386 § 4 k.p.c. Sąd drugiej instancji bada jedynie czy rzeczywiście sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, albo czy rzeczywiście wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Dokonywana kontrola ma przy tym charakter czysto procesowy, co oznacza, że nie może wkraczać w merytoryczne kompetencje sądu. Kwestie te będą przedmiotem oceny w trakcie ponownego rozpoznania sprawy w Sądzie I instancji.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Rejonowy powinien dokonać stosownych ustaleń i wydać orzeczenie adekwatne do złożonego wniosku.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, orzekając jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

(...)